

Voss herad

Korleis rusta oss for framtida på Voss ?

Strategisamling finansråd 12.-13.03.25

Agenda for strategisamling og FPL

12.mars	Kva
8.30-8.45	Innleiing
8.45-9.30	Status og framtidsbilete til kommuneNoreg v/Robert Rastad
9.30-9.45	Pause
9.45-10.30	Berekraftig utvikling av samfunnet? Kva har vossasamfunnet kraft til å bera i naudsynte omstillingsprosessar? v/Ronya Reitan Solberg
10.30-11.15	Status og framtidsbilete for Voss + realiserte omstillingar
11.15-11.45	Lunsj
11.45-13.15	Arbeid med samfunnsdel finansråd
13.15-13.30	Pause
13.30-14.30	Arbeid med strategiske val for framtida (døme: måltal, rammer, prinsipp)
14.30-15	Oppsummering/konklusjon

13.mars	Kva
8.30-8.45	Oppsummering dag 1 og innleiing
8.45-9.30	Status og framtidsbilete økonomi – meir detaljar
9.30-9.45	Pause
9.45-11.15	Arbeid med omstilling og Voss iPluss
11.15-11.30	Oppsummering og avslutting
11.30-12.15	Lunsj
12.15-	Formannskap, presentasjonar
13.05-16.30	Sakshandsaming formannskap

1 UTRYDDE
FATTIGDOM

2 UTRYDDE
SULT

3 GOD
HELSE

4 GOD
UTDANNING

5 LIKESTILLING
MELLOM KJØNNENE

6 RENT VANN OG GODE
SANITÆRFORHOLD

7 REN ENERGI
FOR ALLE

8 ANSTENDIG ARBEID
OG ØKONOMISK
VEKST

9 INNOVASJON OG
INFRASTRUKTUR

10 MINDRE
ULIKHET

11 BÆREKRAFTIGE
BYER OG SAMFUNN

12 ANSVARLIG
FORBRUK OG
PRODUKSJON

13 STOPPE
KLIMAENDRINGENE

14 LIV UNDER
VANN

15 LIV PÅ
LAND

16 FRED OG
RETTFERDIGHET

17 SAMARBEID
FOR Å NÅ MÅLENE

FNs BÆREKRAFTSMÅL

Perspektivmeldinga

«Perspektivmeldingen drøfter langsiktige utfordringer i norsk økonomi.

Hovedutfordringer som belyses, er:

- **Kamp om arbeidskraften**: Omsorgsoppgavene blir flere, men vi blir ikke flere i yrkesaktiv alder til å utføre dem.
- **Behov for omstilling**: Økte spenninger i verden, klima- og naturendringer og avtagende petroleumsaktivitet fører til endringer og forsterker behovet for å bruke ressursene godt og riktig.
- **Fortsatt god fordeling**: Små forskjeller og stabil tilgang på velferdstjenester må bevares i møte med omstillingene og at mange lever lenger.»

[Perspektivmeldingen 2024](#)

Meld. St. 31

(2023–2024)

Melding til Stortinget

Perspektivmeldingen 2024

«**Totalberedskapskommisjonen** ble oppnevnt ved kongelig resolusjon 21. januar 2022 for å vurdere hvordan de samlede beredskapsressursene kan benyttes best mulig. Hele krisespektret ligger til grunn for kommisjonens mandat.

Kommisjonens drøfting av det helhetlige risiko-, sårbarhets- og trusselbildet tar utgangspunkt i fire faktorer som treffer Norge bredt:

- Stormaktsrivalisering
- Teknologisk utvikling
- Klimaendringene
- Demografiske endringer

Disse faktorene er utgangspunktet for kommisjonens vurdering av den samlede beredskapen i Norge i et perspektiv på 10 til 20 år. Utviklingen i utfordringsbildet gjør at vi må ta høyde for flere langvarige og mer sammensatte hendelser og kriser.

Alvoret i den sikkerhetspolitiske situasjonen og de globale trendene som utfordrer den nasjonale beredskap en vår, gjør at det haster å styrke norsk beredskap. Kommisjonen vurderer hvordan beredskapsstrukturen er i dag, og hvilke endringer kommisjonen mener er nødvendige for å utvikle en sammenhengende og robust beredskapsstruktur, på lokalt, regionalt og sentralt nivå.»

[NOU 2023:17](#)

Nå er det alvor

Rustet for en usikker fremtid

Regional planstrategi 2024 - 2027

«Vestland står midt i ei endrings- og moglegheitstid. Global epidemi og sikkerheitspolitiske utfordringar gjer uvisse og uro for framtida. Utfordringar for enkeltindivid og for samfunnet vert forsterka. Det gjeld natur- og klimakrisa, aukande sosial ulikskap og uhelse, behov for omstilling av næringsliv og ein sterk arbeidsmarknad.

Samstundes er det mykje positivt å spore i regionale utviklingstrekk. Vestlandssamfunnet grip fatt i nye og spanande utviklingsmoglegheiter, og skapar tiltru til framtida i by og bygd. Utviklingsplanen er det viktigaste strategiske verktøyet for å møte både utfordringar og moglegheiter. Vi må verte enda betre på samordning og samarbeid for å skape det samfunnet vi vil ha».

Utviklingsplan for Vestland

2024-2028

Regional planstrategi

Forslag til
høyring og
offentleg ettersyn

Voss herad
Mental helse

Økonomisk kriminalitet

Demografi

Sosial ulikskap
Flaum

Ekstremvær

Kommunale bygg

Samarbeid for å nå måla

Folkehelse

Grøn omstilling

Knappe ressursar

Utanforskap

Kommune 3.0

Digitalisering

Rekruttera og behalda

Klimatilpassing

Interkommunale samarbeid

Naturkrise

Økonomisk handlingsrom

Integrering

Naturmangfald

Nedbygging av areal

Klima

Bustader

Flyktningekrise

Miljøvenleg transport

Vossaskulen

Kompetanse

Cyberkriminalitet

Voss herad

Satsar på FN17 Samla HUN/Vigst Voss Voss sentrum
Allsidig Kraftfondet Vossajazz
Grøne ressursar Verdsarva
Arrangørbygda Voss Ekstremsportveke
Alle kjenner alle Merkevara Voss
Heilårsdestinasjon Tett på Bergen Landbruksbygd
Natur Sterk identitet
Regionsenter Kunnskap
Aktivt lagsliv Kulturbygda
Større industri

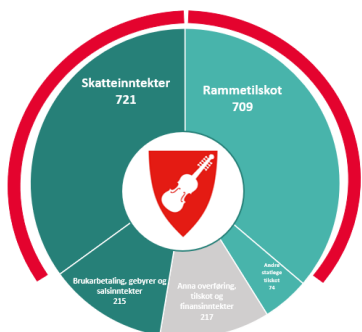
Samla oss kring SNU Voss
Attraktiv bu- og arbeidsstad
Frivillig lagsliv som vekstdriver Vertskap for store idrettsarrangement
Destinasjon Voss Sterke samarbeid på tvers av næringer
Utnytte synergier og symbioser Berekraftig reisemål
Nytt kommunale selskap meir målretta Styrka samarbeid - OPP
Tett på Bergen Vidareutvikla merkevara Voss K5
Samst rundt større prosjekt Urbant landbruk
Verdsarva - verdas vakreste reisemål Vossaklima 2030
Trelast og skogbruk Børmoen
Hyttekontor Nye regionale alliansar
Kultur som næringsveg Voss Biopark

Eigedomsforvaltninga
Manglar nærings sjef Ser problem, ikkje vedleggjer
Farlig veg alle kjenner alle - kjapt å vera ny Gjennomtrekk av personale
For dyrt å bu Silotenking i heradet?
Gjennomføringsevne Saknar gode møteplassar
Manglar kompetanse
Lite lokal investeringskapital
Lite interesse for internasjonale prosjekt
For få bein å stå på
Tør ikkje tenkja stort nok!
For lite samarbeid næringsne imellom

Høgt sjukefråvar i heradet
Tenkjer ikkje langsiktig nok
Sterk prisvekst Flaum og ras
Saknar gode møteplassar Landbruksnæringa i fall
Nedbygging av natur
Kva skjer med Børmoen? KS - fleire som pendlar til Bergen?
Rekruttering og kompetanse
Usenje kring deltaking i regionale samarbeid?
Bustadmarknaden Mangel på folk
Tida går med til brannslukking Konflikta vekst vs. klimakutt
Uviss framtid Formingsrettleiaren
Forgubbing Hyttebygging
Klarar ikkje henga med i det grønne skiftet

VOS2

Plan for dei 4 neste åra? Utfordringar og moglegheiter

2 mrd i driftsbudsjett

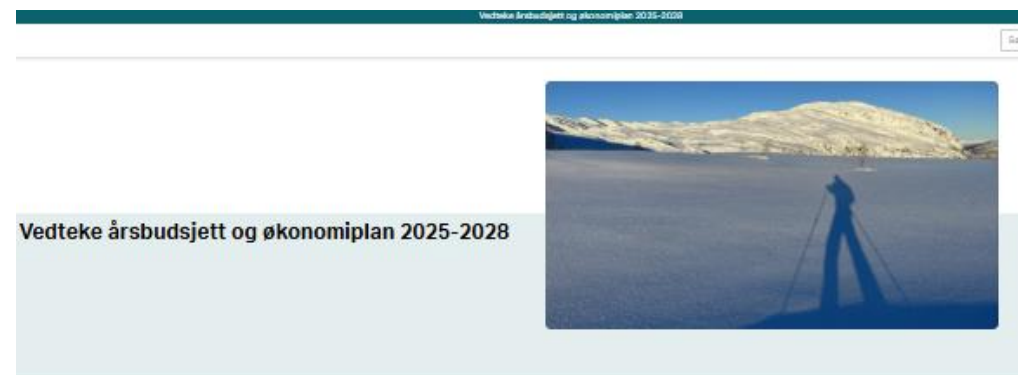
Ca 52 mill i disposisjonsfond

1 265 årsverk

60 % av utgifter er til løn

Grafikk og nøkkeltal

1 942 881

Totalt driftsbudsjett

0,9 %

Driftsbudsjett i prosent av driftsbudsjett

16 635

Antall innbyggjare

128 217

Disposisjonsfond

Utvid for meir grafikk og nøkkeltal

Sentrale kapittel

Bygd for framtida →

Budsjettvedtak

Korleis ligg Voss an i ulike målingar?

Bærum	70,1
Sogndal	68,2
Sunnfjord	67,8
Hole	67,8
Nittedal	67,8
Suldal	67,2
Asker	67,0
Alvdal	66,9
Stad	66,7
Luster	66,3
Gloppen	66,3
Hjelmeland	66,2
Bodø	66,1
Skaun	66,0
Sirdal	65,9
Voss	65,6

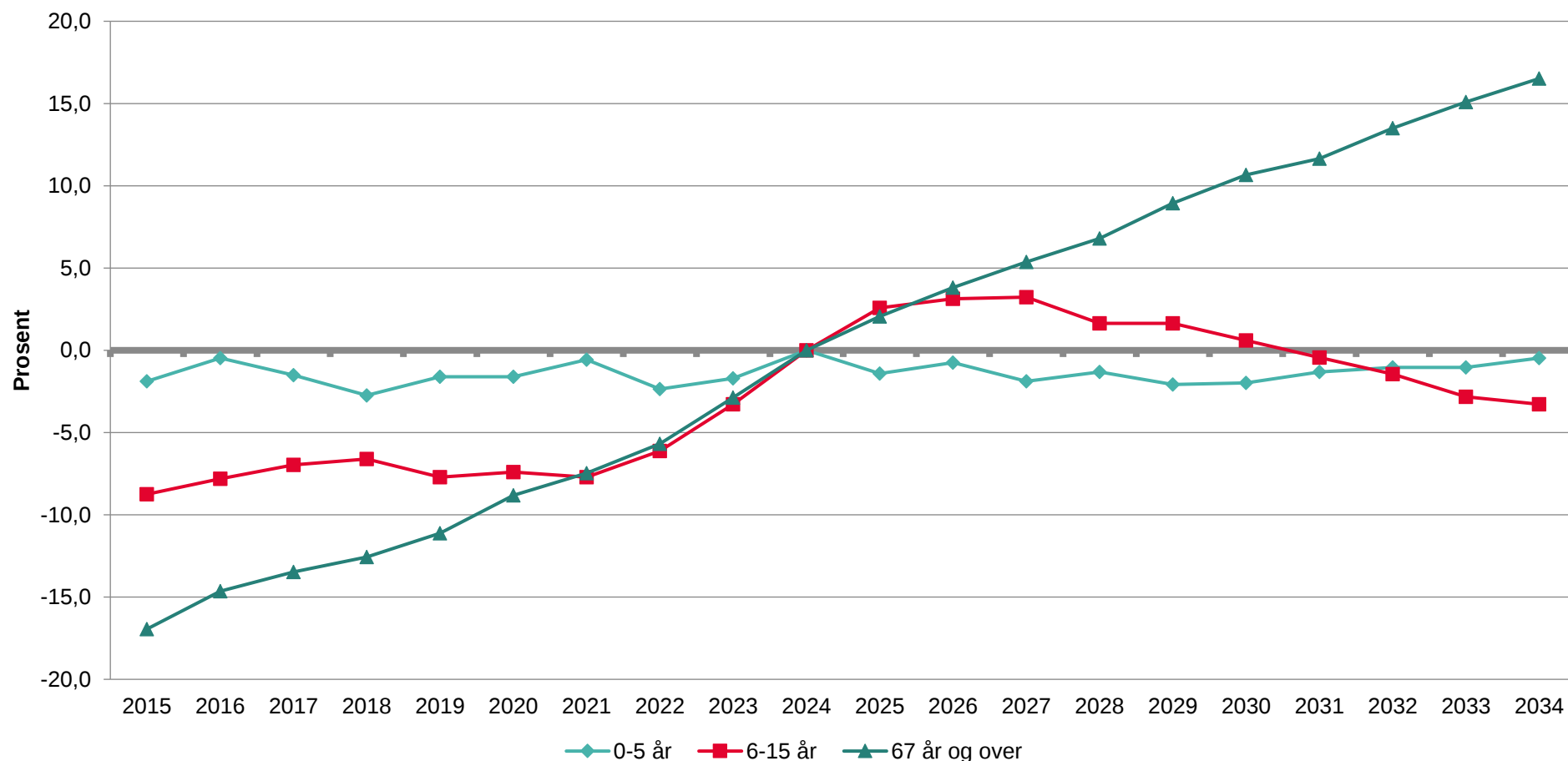
- 180.plass i Kommunebarometeret
- 16.plass i Bærekraft 357 (indeks frå PWC)

4621 Voss

180. plass | 46 Vestland

KATEGORI	ÅRETS ENDRING	RANGERING
Grunnskole	15 ↗	# 223 >
Pleie og omsorg	22 ↗	# 136 >
Barnevern	74 ↗	# 100 >
Barnehage	107 ↘	# 189 >
Helse	33 ↗	# 124 >
Sosialtjenesten	16 ↗	# 311 >
Kultur	5 ↘	# 42 >
Klima og natur	117 ↘	# 223 >
Saksbehandling	247 ↘	# 317 >
Vann og avløp	3 ↘	# 5 >
Økonomi	29 ↗	# 116 >
Kostnadsnivå	40 ↗	# 181 >

Utvikling folketall 0-5 år, 6-16 år og 67 år + i kommunen per 1.1 (2024 = 0, SSB MMMM-alternativ TBU metode / kommunens egen fremskriving)

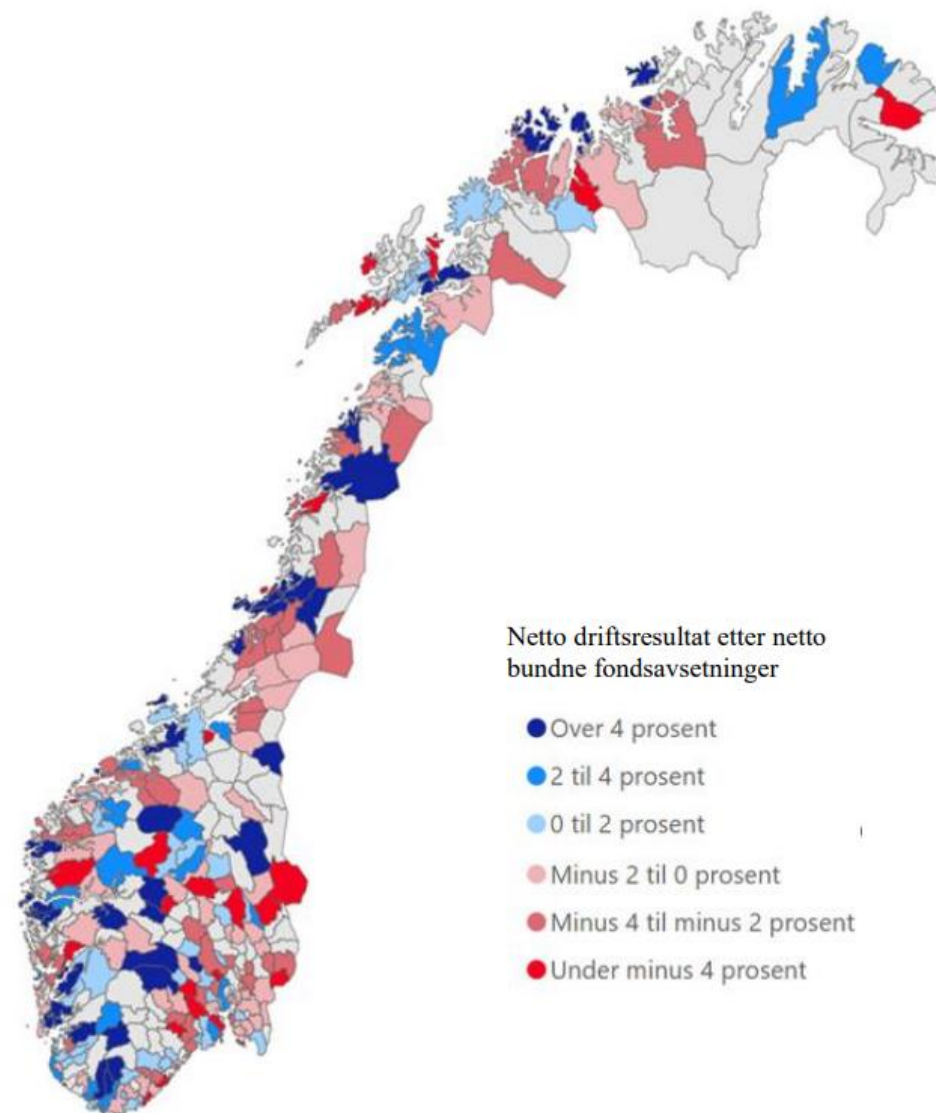

- Ganske stabilt barnetal
- 80-90 åringar
 - 250 fleire om 5 år
 - 500 fleire i 2040
- 90 + vil blir vesentleg fleire frå 2035
- Fleire eldre enn yrkesaktive litt før 2040

Status kommuneøkonomi, Noreg

KS rekneskapsundersøking 2024

- 6 av 10 kommunar gjekk med underskot
- Netto driftsresultat for kommunane er anslått til minus 0,4 % av driftsinntektene
 - I 2023 var dette talet positivt, på 1,0 %
- Forverra kommuneøkonomi
 - 58 % av dei som har svart på undersøkinga har har negativt netto driftsresultat
 - Høyt kostnadsnivå, gjeld, høyt rentenivå, økt etterspørsel etter kommunale tenester, meir detaljert regelverk

Hovudutfordringar økonomi

Vekst i
tenester

Manglar folk

Prisvekst

Nye behov i
framtida

Brukar meir enn me har av ressursar

- Tilpassa tenester til born
- Få med store hjelpebehov
- Barnevern
- Sosiale tenester
- Endra rettar og normer

- Sjukepleiarar, legar, helsefag – innleige og overtid
- Lærarar og barnehagelærarar
- Fråværsutgifter

- Renteutgifter
- Dyrare kjøp av varer og tenester

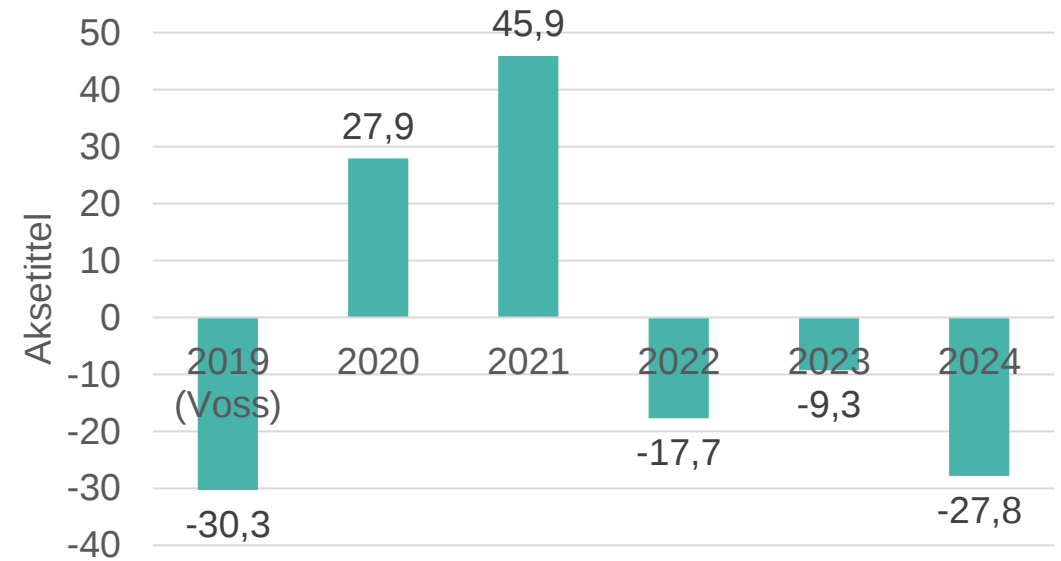
- Demografikost
 - Fleire eldre
 - Auke i tal unge med store hjelpebehov

Rekneskap drift 2024, Voss herad

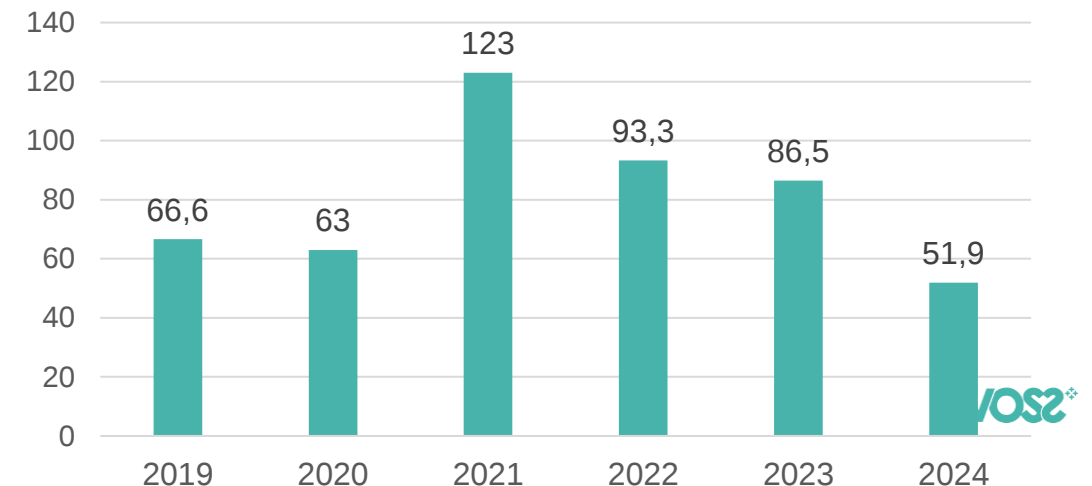
- Voss herad har fått eit vesentleg dårlegare driftsresultat enn venta
- Dårlegare resultat → bruk av disposisjonsfond
→ redusert handlingsrom for framtida
- Nokre hovudgrunnar
 - Skattesvikt landet → mindre inntektsutjamning
 - Rekrutteringsvanskar → innleige og overtid
 - Unge med store hjelpebehov

-1,4 %, 2,6 % og 46,5 %

Utvikling netto driftsresultat (mill.kr)

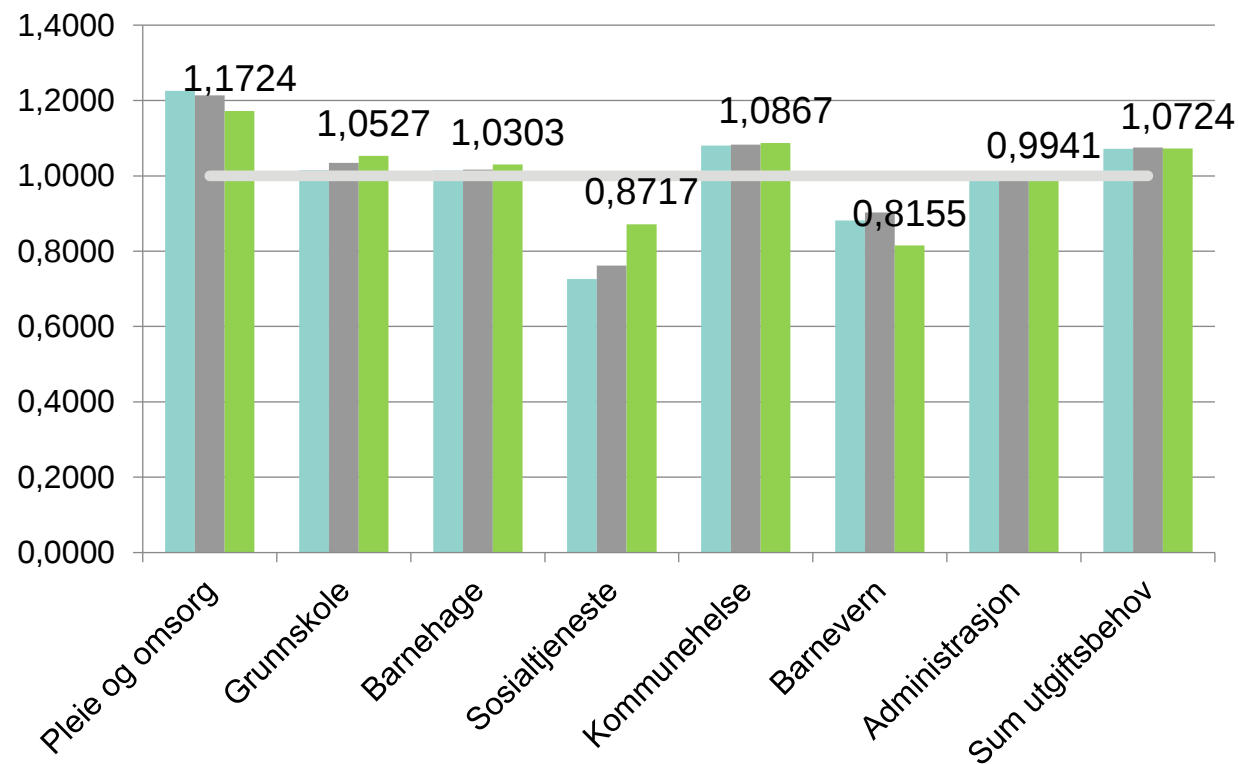
Disposisjonsfond ved slutten av året (mill.kr)

Ressursbruk

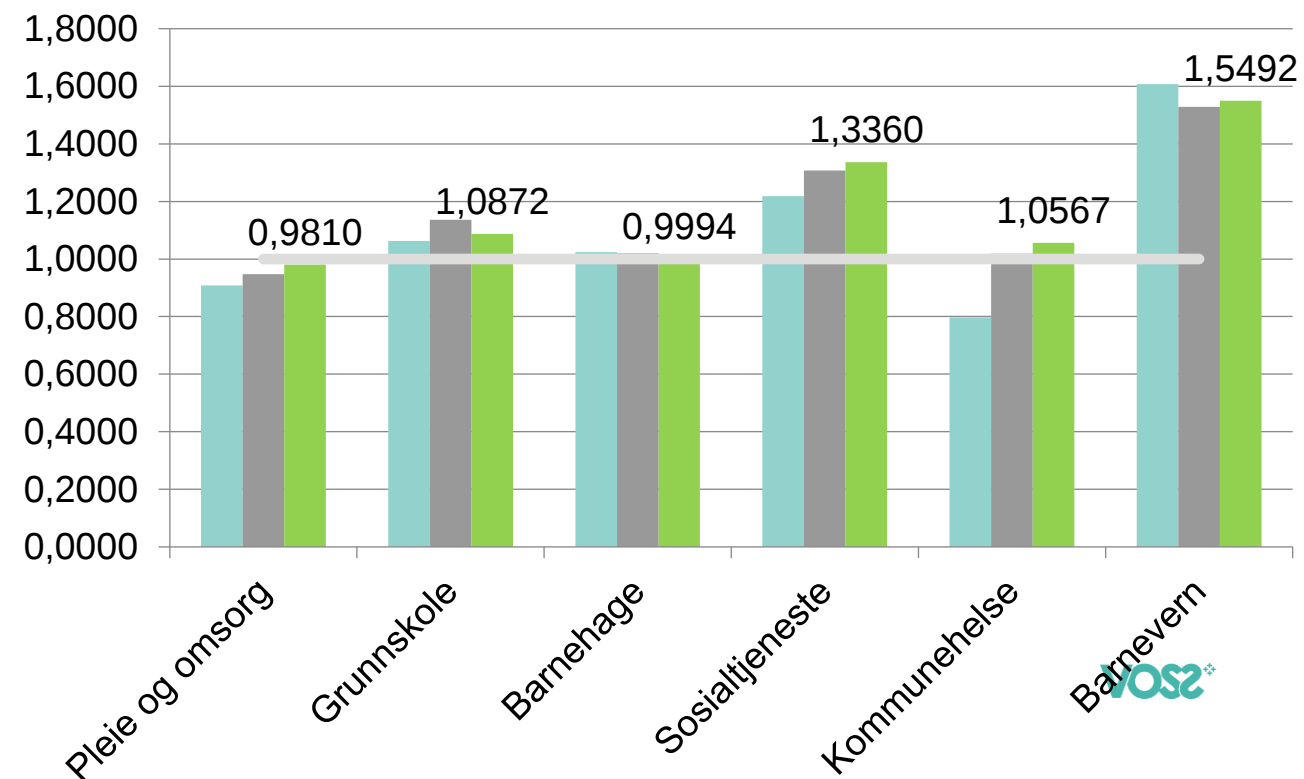
Kommunens beregnede utgiftsbehov sammenlignet med landsgjennomsnittet (=1). Kommunen blir kompensert/trukket for dette i rammetilskuddet.

VOSS 2021 VOSS 2022 VOSS 2023 Landet

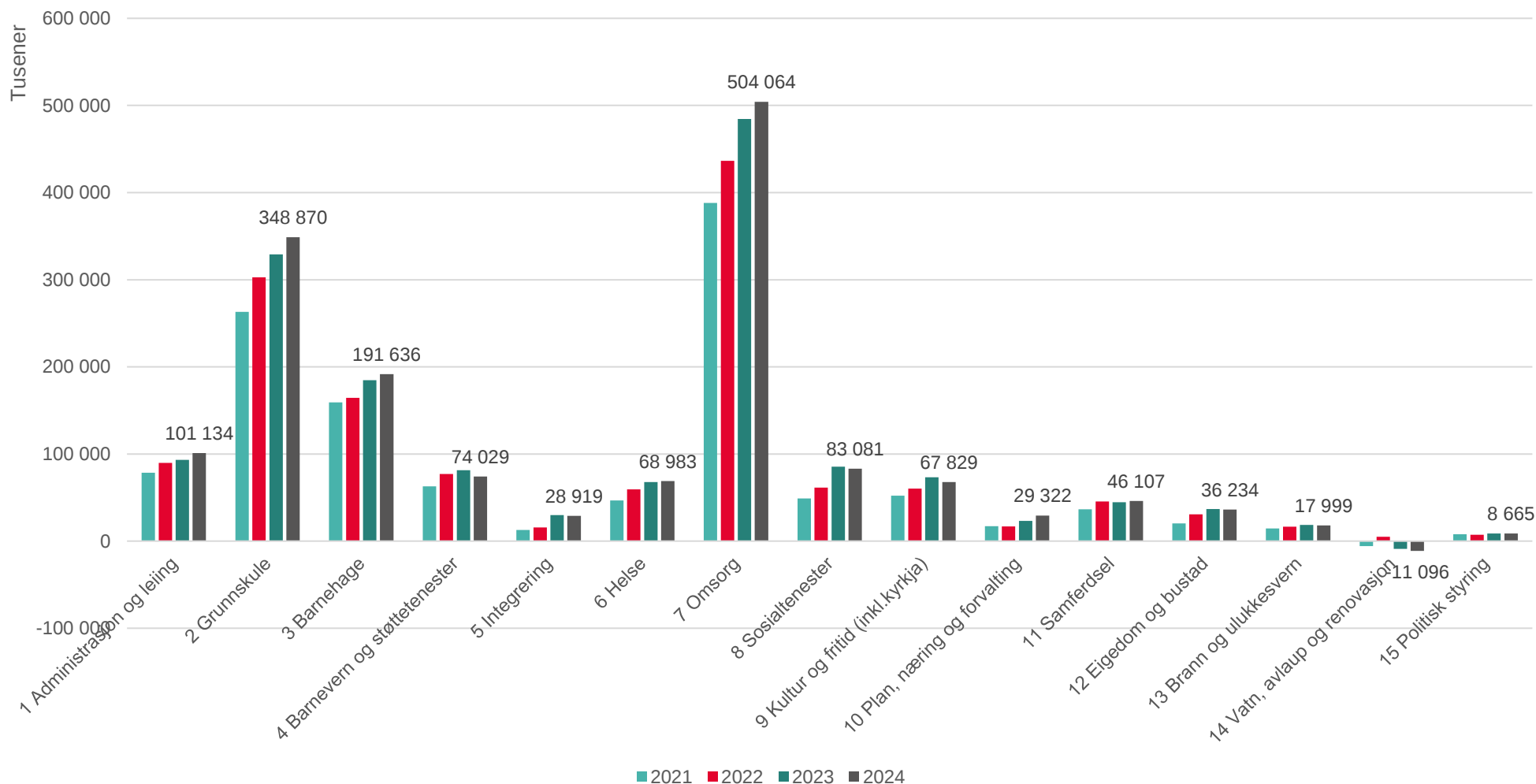
Kommunens ressursbruksindikator (ressursbruk dividert på utgiftsbehov) per tjeneste. Landsgjennomsnitt = 1.

VOSS 2021 VOSS 2022 VOSS 2023 Landet

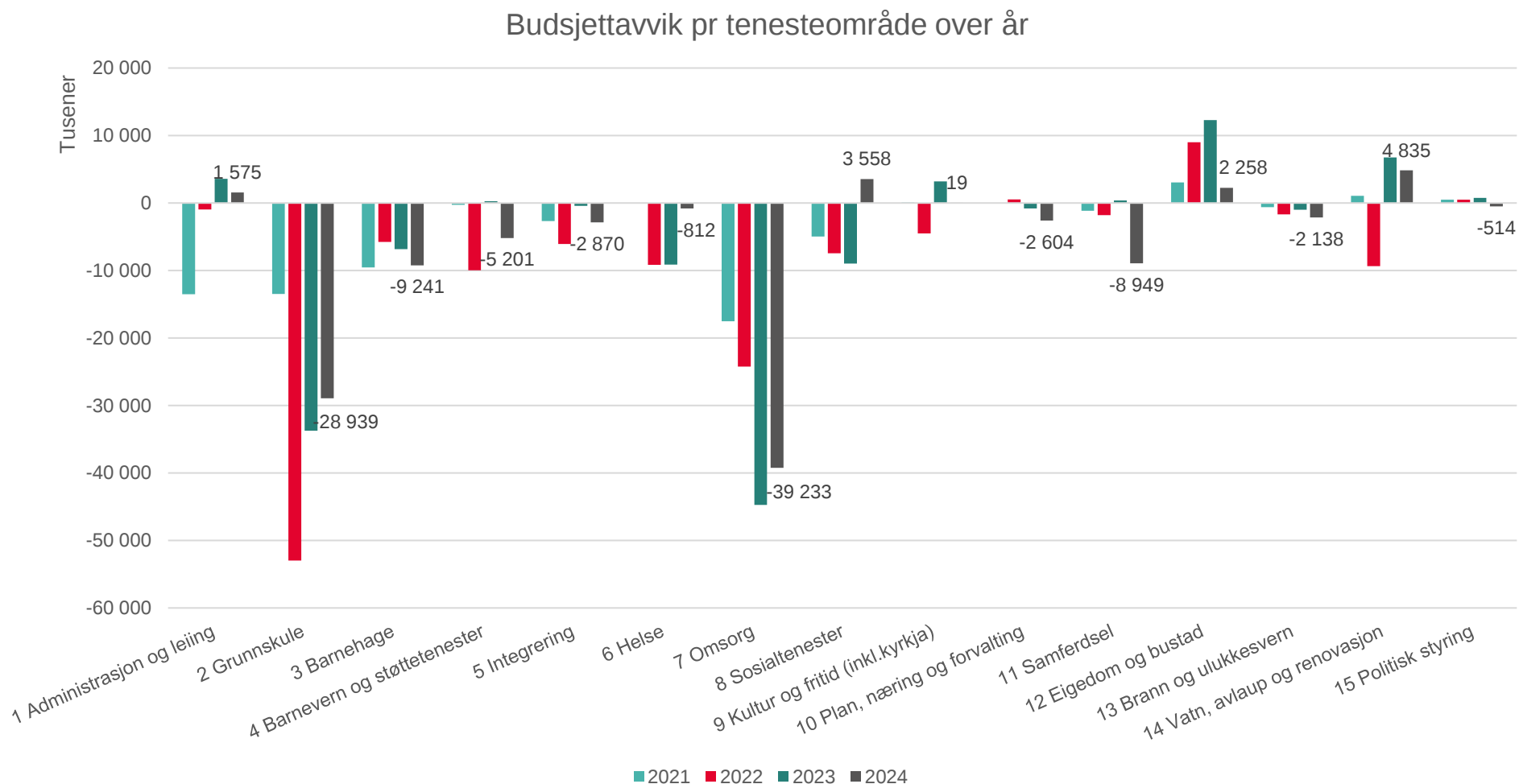

Status kommuneøkonomi, Voss herad

Rekneskap pr tenesteområde over år

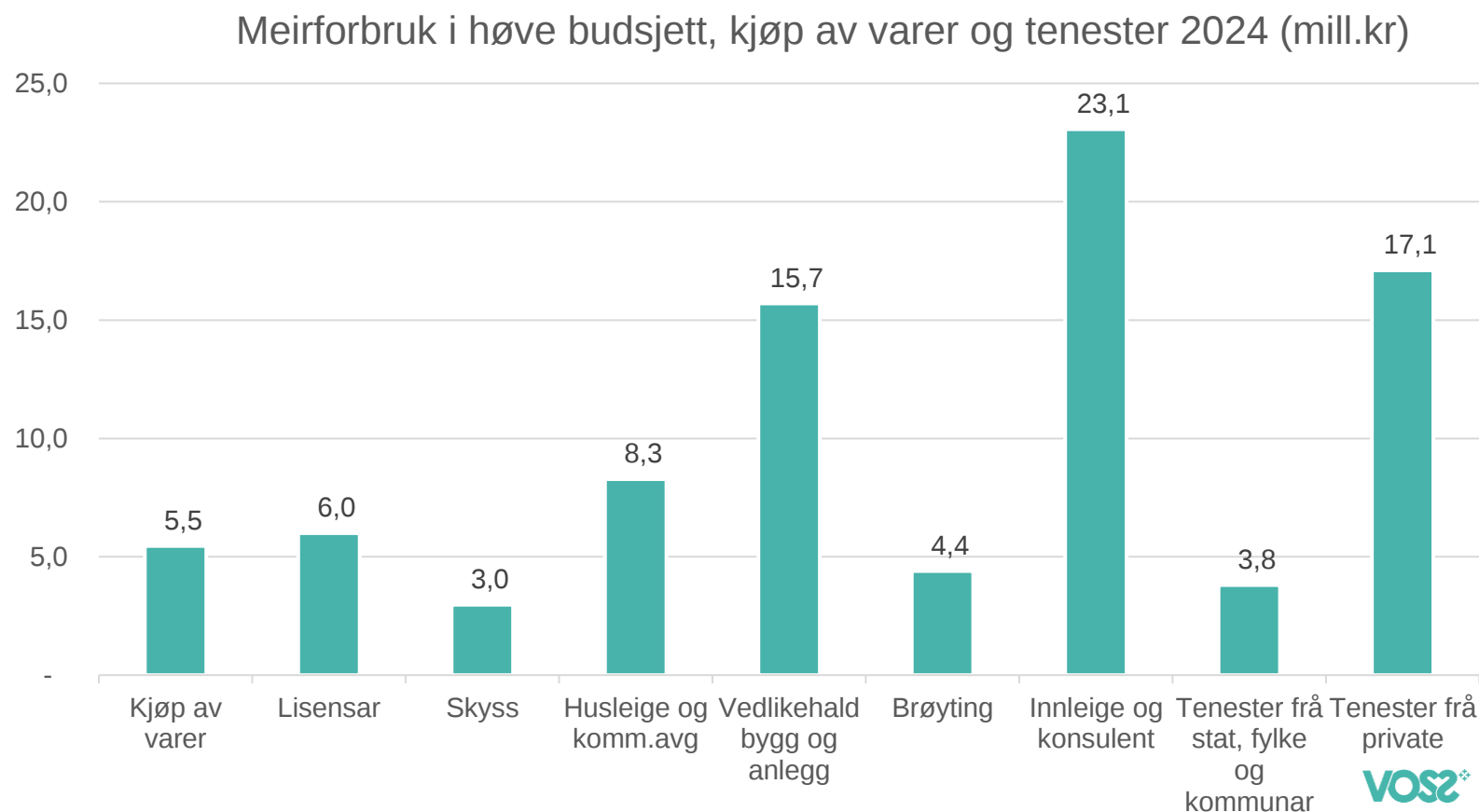
Vert politiske vedtekne rammer følgt?

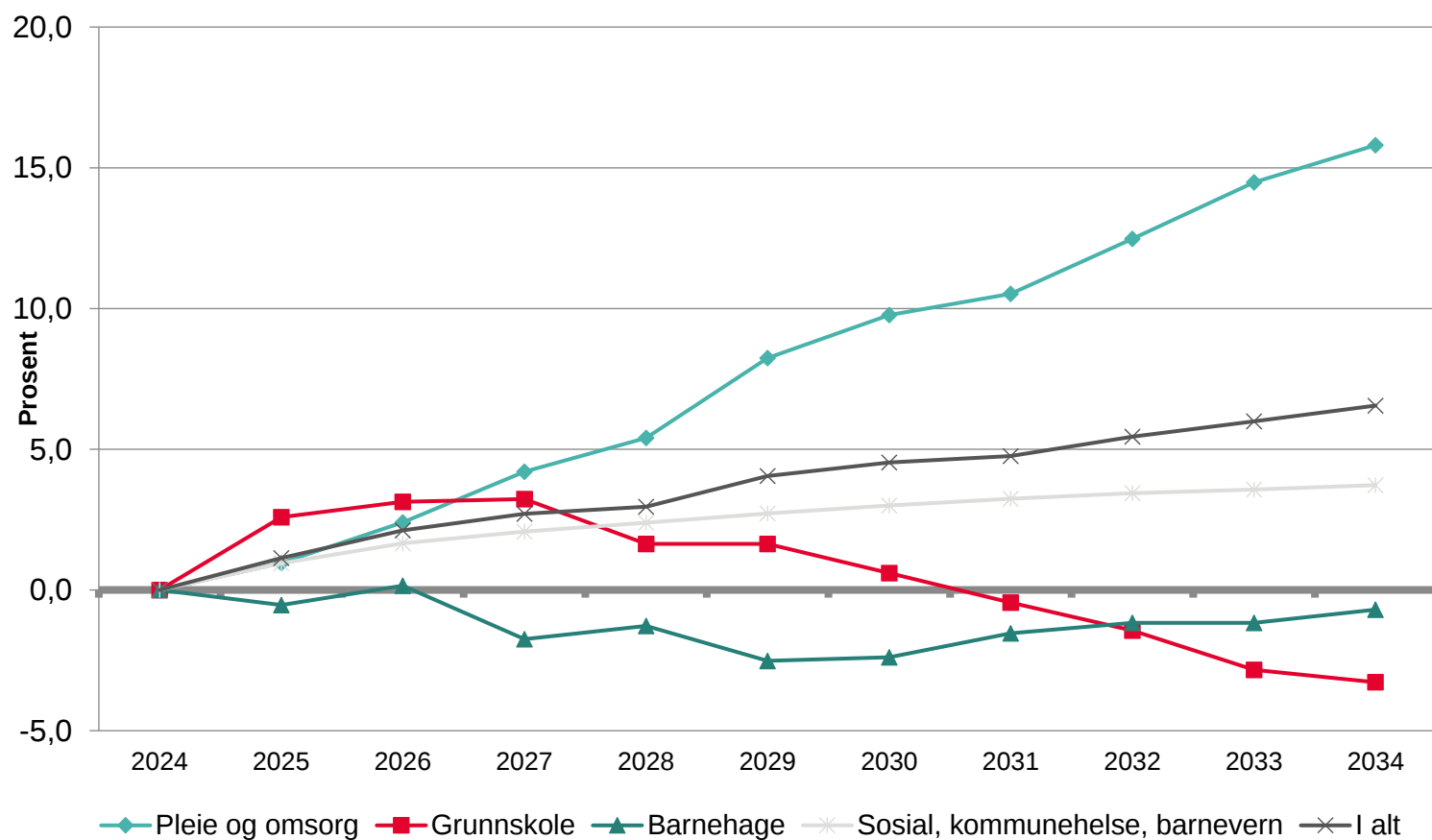
- Rett budsjett?
- Rettar vs løyving frå heradsstyret
- Individuelle behov vs allmenne tenester
- Samfunnsutvikling vs historisk tenestenivå

Kjøp av varer og tenester

- Store meirforbruk på kjøp av varer og tenester, vel 80 mill.kr meir enn budsjett i 2024
- Grunnar
 - Vekst tenester
 - Rekrutteringsvanskar
 - Prisvekst
 - Klimatilpassing
- Kva vil vedvara? Kva kan me påverka?

Endra utgiftsbehov etter utvikling i folketal

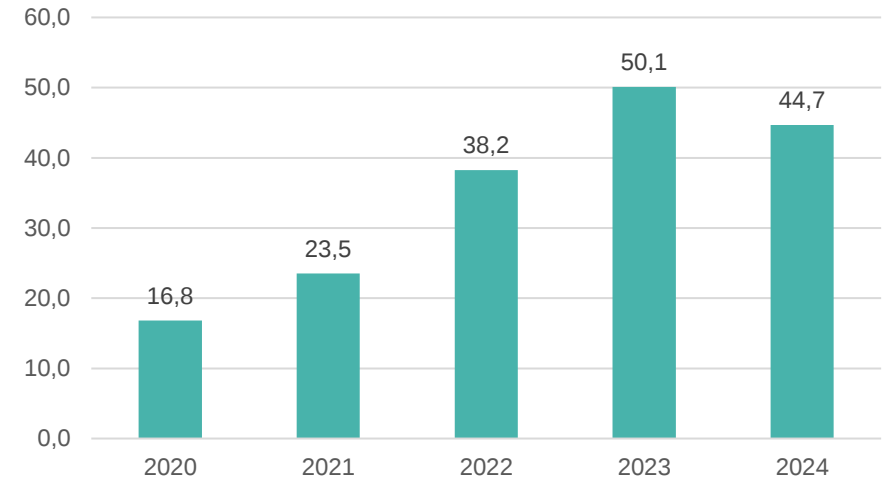

- Får mindre midlar til grunnskule i rammetilskotet
- Flytta midlar frå grunnskule til eldreomsorg?

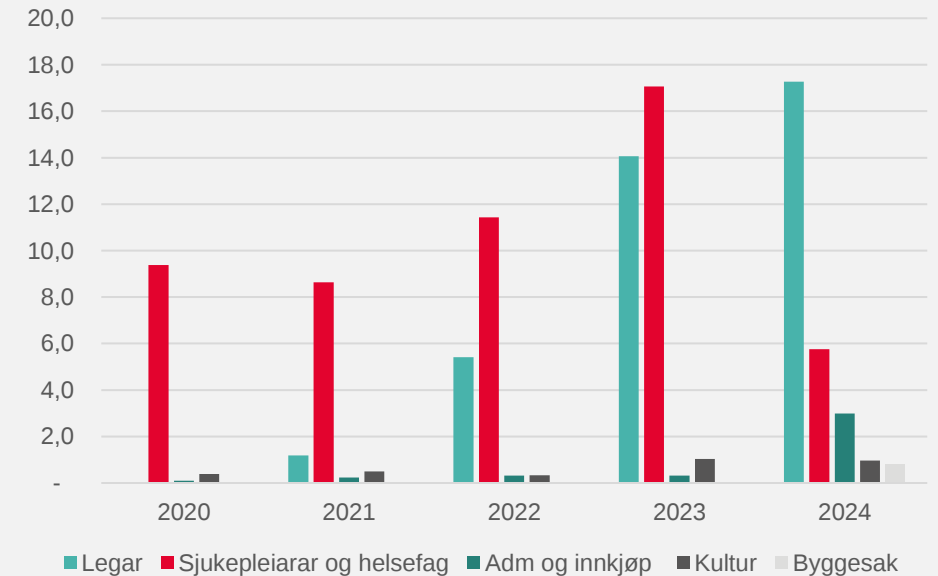
Økonomisk effekt av å mangla folk

- Mindreforbruk løn
- Meir refusjon sjukeløn
- Vakante stillingar
- Bemanningsnormer
 - 1 av 3 barnehagar oppfylte ikkje bemanningsnorma i 2024

Utgifter til innleige og overtid (mill.kr)

Innleigeutgifter Voss herad (mill.kr)

Økonomisk status 2025 og framtidsutsikter

- Tenesteområda
 - Oppvekst: meirforbruk fastløn + vesentleg vekst barnevern
 - Helse og omsorg: Mindreforbruk fastløn, for høgt budsjett på refusjon ressurskrevjande tenester
 - → meirutgifter på vel 40 mill.kr
- Sentrale utgifter og inntekter
 - Budsjett = prognose på rammetilskot og inntektsutjamning
 - Skatt: god skatteinngang i jan (9 % høgare enn i jan 24)

Langsiktig utvikling og utfordringar må løysast (som har starta..)

- Demografiske endringar
- Klimaendringar
- Endra økonomiske rammevilkår
- Utanforskap
- Teknologisk utvikling

Kva må drøftast vidare i strategisamlinga og løysast i økonomiplan?

Gå til menti.com | og bruk koden **1142 0210**

12.mars	Kva	Ansvarleg
8.30-8.45	Innleiing	Ordførar/rådmann
8.45-9.30	Status og framtidsbilete til kommuneNoreg	Robert Rastad, PWC
9.30-9.45	Pause	
9.45-10.30	Berekraftig utvikling av samfunnet? Kva har vossasamfunnet kraft til å bera i naudsynte omstillingsprosessar?	Ronya Reitan Solberg, UiB
10.30-11.15	Status og framtidsbilete for Voss + realiserte omstillingar	Strategi og styring
11.15-11.45	Lunsj	
11.45-13.15	Arbeid med samfunnsdel finansråd	Gunnhild
13.15-13.30	Pause	
13.30-14.30	Arbeid med strategiske val for framtida (døme: måltal, rammer, prinsipp)	Liv
14.30-15	Oppsummering/konklusjon Oppsummerer samf.del (10 min)	Ordførar/rådmann Gunnhild

Voss herad
Mental helse

Økonomisk kriminalitet

Demografi

Sosial ulikskap
Flaum

Ekstremvær

Kommunale bygg

Samarbeid for å nå måla

Folkehelse

Grøn omstilling

Knappe ressursar

Utanforskap

Kommune 3.0

Digitalisering

Rekruttera og behalda

Klimatilpassing

Interkommunale samarbeid

Naturkrise

Økonomisk handlingsrom

Naturmangfald

Integrering

Nedbygging av areal

Klima

Bustader

Miljøvenleg transport

Flyktningekrise

Vossaskulen

Kompetanse

Cyberkriminalitet

Visjon (frå KPS 2020)

Voss skal vera eit attraktivt regionsenter med levande bygder

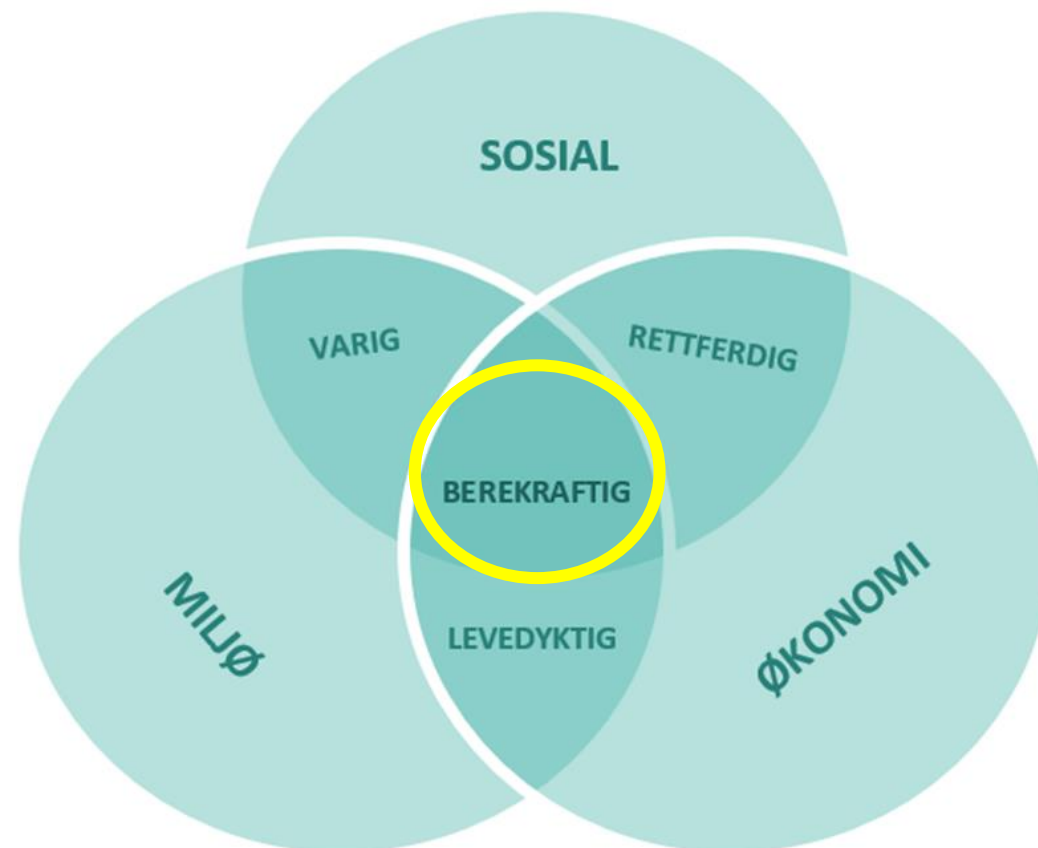
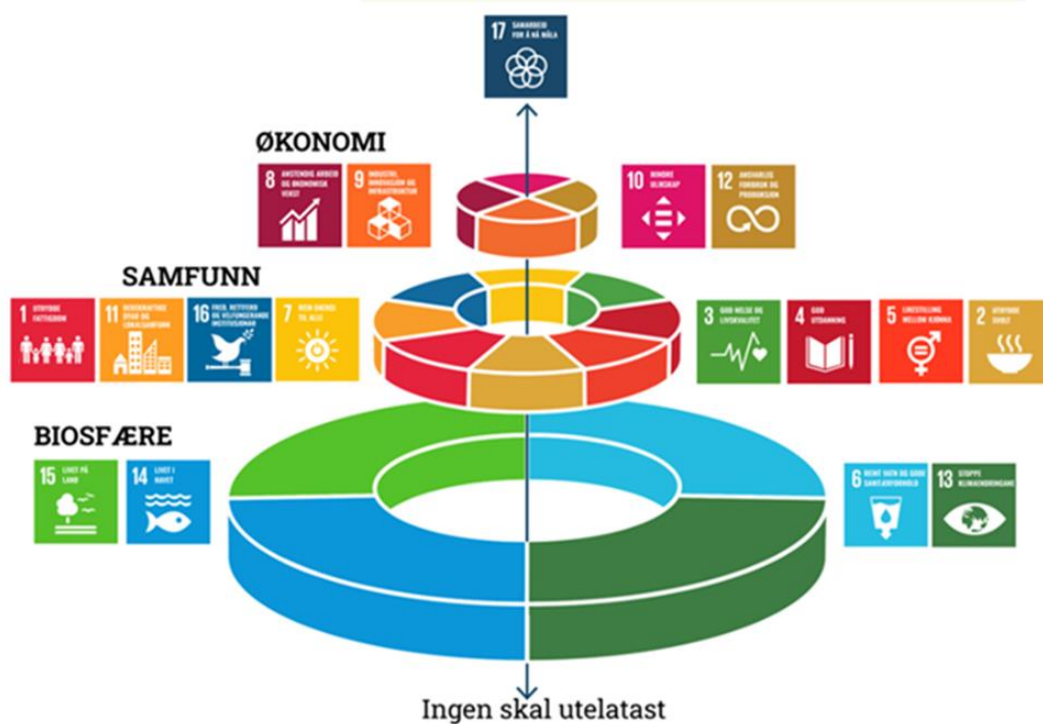
Me skal setja mål som møter dei tre hovudutfordringane:

- Klima, miljø, natur og beredskap
- Vossingane – vekst, velferd og virke
- Utanforskap
- Og, eigne mål for kommuneorganisasjonen

Om mål og målstruktur

- **Overordna mål**
- Delmål
- Strategiar for å nå måla

Voss herad

“Målbankar”

Prosjektgruppe KPS, rådmann si leiargruppe og ekstern referansegruppe

Klima, miljø, natur og beredskap

- Voss herad tar vare på og forvaltar klima, miljø og naturverdiane på en berekraftig måte for framtidige generasjonar
- Me skal vareta naturmangfald og kulturmiljø, og sørge for balanse mellom vekst og vern
- Voss herad tar vare på bygg og infrastruktur og gjenbruk av ressursar
- Voss herad er rusta til å møte konsekvensane av klimaendringar og andre uynskte hendingar

Vossingane – vekst, velferd og virke

- Me brukar kulturkrafta til å trekkja til oss nye vossingar, skapa næring og sikra attraktive kulturtilbod
- Voss er ein attraktiv stad å bu, læra, leva, driva næring og besøka
- Kultur og næring i Voss herad og Vossevangen skal vera ei drivkraft for vekst i regionen og legg til rette for auka busetnad og arbeidsplassar
- Me skapar verdiar gjennom felles innsats, inkludering og innovasjon

Utanforskap

- Me skal arbeida helsefremjande og førebyggjande for å oppnå god folkehelse, motverka utanforskap og redusera risikoen for sjukdom
- I Voss opplever alle tryggleik, verdigheit, tilhøyre, meistring og deltaking i fellesskapet.

Ein berekraftig kommuneorganisasjon

- Voss herad er økonomisk robust med tenester på rett nivå
- I Voss herad samarbeider me for å nå felles mål
- Voss herad er ein attraktiv, innovativ og konkurransedyktig arbeidsgjevar

Gode
rammevilkår for
ny
næringsutvikling

Hugs frivillig
lagsliv!

Hugs
bustadmarknaden

Både heradet og
innbyggjarane
må vera
medvitne om
eigen beredskap

Integrering
viktig for å få
med alle

Kultur viktig for
attraktivitet

Er
«berekraft»
eit dårleg ord
å bruka?

Viktig at me er
gode på å
rekruttera!

Samarbeid for å nå
måla – korleis få
dette til?

Kva er egentleg
«utanforskap»?

Verdigheit og
tryggleik viktig
for dei eldre

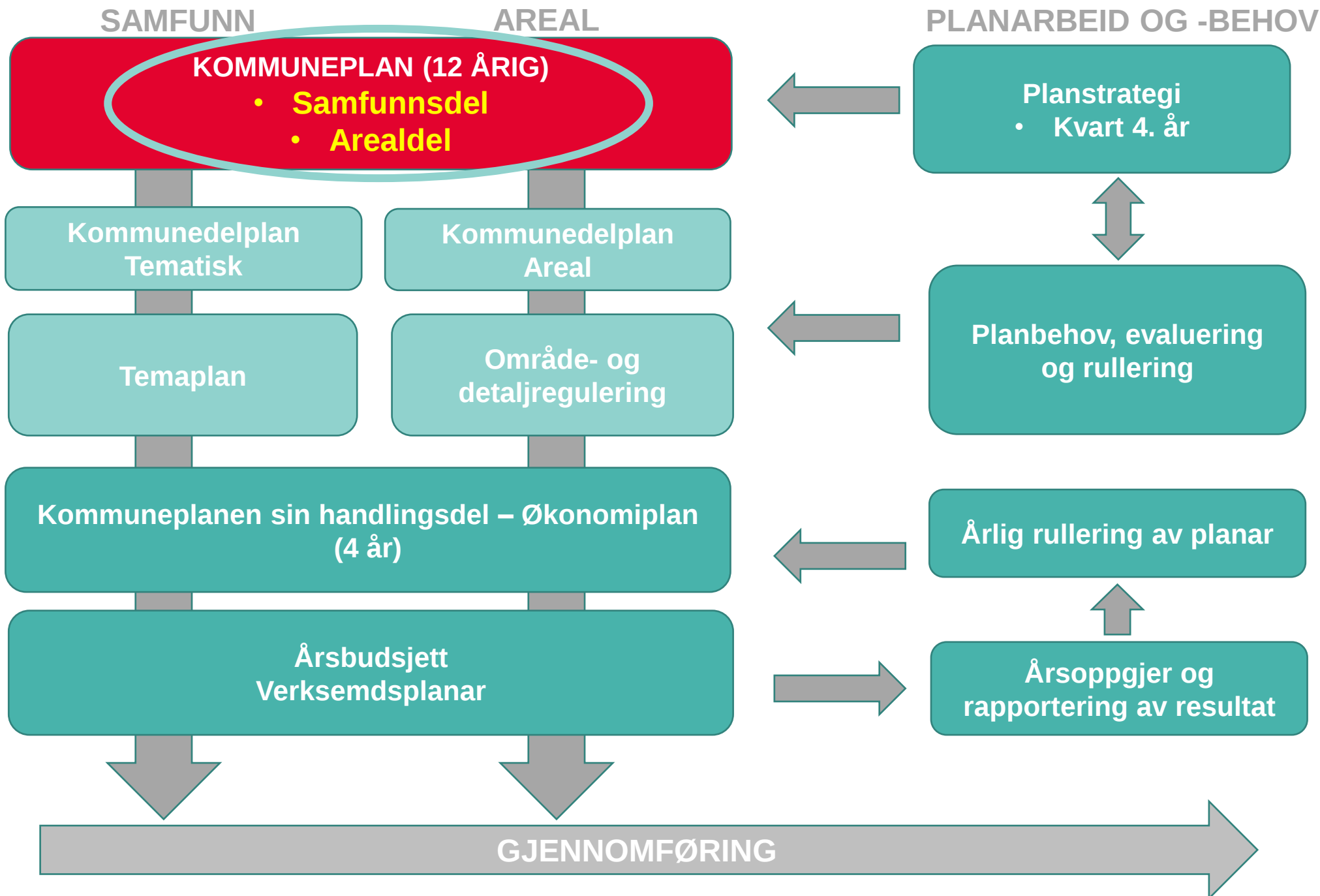
Viktig å byggja
robuste
menneske

Fokus på god
læring og
inkluderande
ungdomsmiljø

Kva er
uynskte
hendingar?

Ungdom treng gode
rådgjevarar

Ta med heile
livsreisa – frå
vugge til grav

Kva tenkjer du om dei måla som er valt?

Er det noko som manglar?

- 4 kafébord – kvart bord si utfordring
- 18 minutt på kvart bord

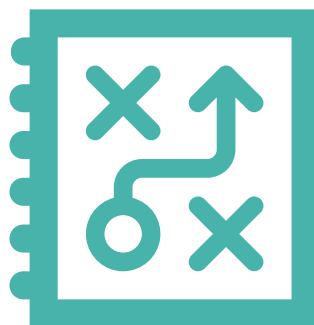
12.mars	Kva	Ansvarleg
8.30-8.45	Innleiing	Ordførar/rådmann
8.45-9.30	Status og framtidsbilete til kommuneNoreg	Robert Rastad, PWC
9.30-9.45	Pause	
9.45-10.30	Berekraftig utvikling av samfunnet? Kva har vossasamfunnet kraft til å bera i naudsynte omstillingsprosessar?	Ronya Reitan Solberg, UiB
10.30-11.15	Status og framtidsbilete for Voss + realiserte omstillingar	Strategi og styring
11.15-11.45	Lunsj	
11.45-13.15	Arbeid med samfunnsdel finansråd	Gunnhild
13.15-13.30	Pause	
13.30-14.30	Arbeid med strategiske val for framtida (døme: måltal, rammer, prinsipp)	Liv
14.30-15	Oppsummering/konklusjon Oppsummerer samf.del (10 min)	Ordførar/rådmann Gunnhild

Finansielle måltal

	2019	2020	2021	2022	2023	Førebels 2024	Bud. 2024	Bud 2025
Netto driftsresultat i % av driftsinntekter	-2,1 %	2,1 %	2,9 %	-1,0 %	-0,5 %	- 1,4 %	2,3 %	0,9 %
Netto driftsresultat	-30,3 mill.kr	27,9 mill.kr	45,9 mill.kr	-17,7 mill.kr	-9,3 mill.kr	-27,8 mill.kr	45,5 mill	16,8 mill.kr
Disposisjonsfond i % av driftsinntekter	4,6 %	4,2 %	7,8 %	5,3 %	4,5 %	2,6 %	6 %	6,6 %
Disposisjonsfond ved slutten av året	66,6 mill.kr	63 mill.kr	123 mill.kr	93,3 mill.kr	86,5 mill.kr	51,9 mill.kr	116,7 mill.kr	Avheng av res.2024
Netto lånegjeld i % av driftsinntekter	58,6 %	58,2 %	53,4 %	52,4 %	51 %	46,5 %	62,5 %	64,5 %

Strategi

- Strategi = langsiktig plan og angrepsmåte for å nå eit mål
- Finna moglegheiter og truslar og handtera desse
- Strategi viser retning og val
 - Gjev føringar for prioriteringar
 - Seier kva endringar og omstillingar som må gjerast

Moglege grep

- Endring i tenester, t.d endra tildelingspraksis, avslutta ikkje-lovpålagde tenester
- Omprioritering, t.d midlar frå barnevern til eldreomsorg
- Strukturrendring
- Bruka ressursar me har betre
- Auka eigedomsskatt og brukarbetaling

Kva er me villig til å gjera av tiltak? Kva må me gjera?

- [Oppgåver til strategisamling med finansråd 12.-13.03.2025.pptx](#)